

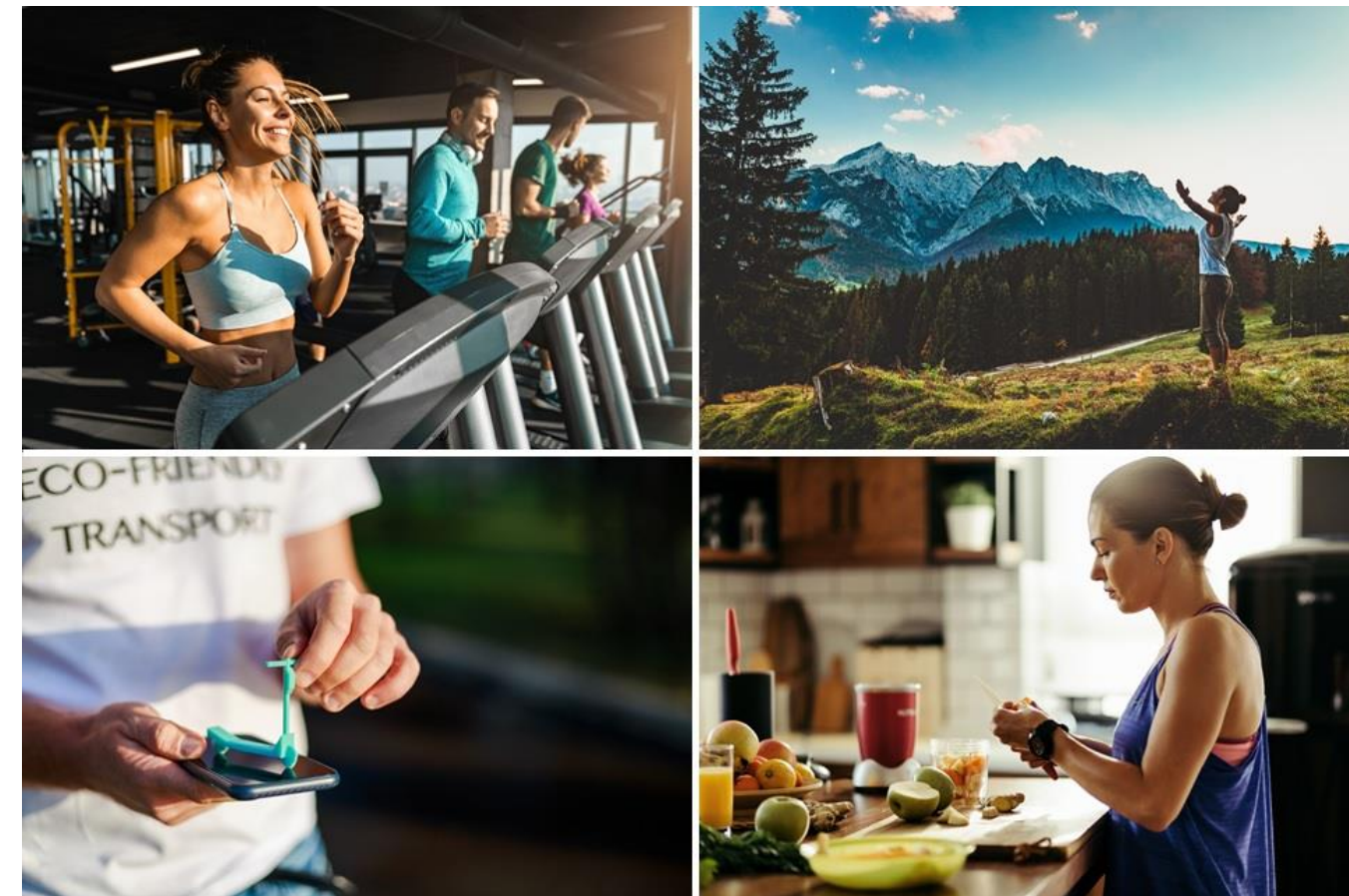

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

SEARCH

SPORT EDUCATION FOR ACTIVE
AND RESPONSIBLE CITIZENSHIP
THROUGH HEALTH CARING

MODUL 5

PAMETNA ŠPORTNA MESTA

Ta program usposabljanja je bil prvotno napisan v angleščini in nato preveden v jezike partnerskih držav. Pričujoče slovensko besedilo v veliki meri temelji na programsko podprtem prevodu. Opravičujemo se za morebitne netočnosti

SEGMENT 1

Sprememba ekonomske paradigme

Kriza razvojnega sistema

Razvojni model zadnjih petdesetih let razkriva svoje omejitve.

Čeprav je takšen kapitalistični model velikemu delu prebivalstva omogočil, da je dosegel visok življenjski standard, je izkoriščal vire planeta preko svojih zmožnosti.

Ta model je treba ponovno premisliti, da bi zagotovili rast, ki spoštuje naravno okolje, kakovost medčloveških odnosov in gospodarsko uspešnost.

Znaki nevzdržnosti tega modela so zdaj jasni: podnebne spremembe, ogrožena biotska raznovrstnost, vplivi globalizacije in vse bolj polarizirana porazdelitev bogastva.

To ni presenečenje

Že leta 1974 so znanstveniki Rimskega kluba opozorili na težave, s katerimi se bomo slej ko prej soočili, in poudarili, da model potrošnje zahteva vsaj tri planete za zadovoljitev potreb celotnega prebivalstva.

Poročilo o mejah rasti (Meadowsovo poročilo), ki ga je leta 1972 objavila skupina Nobelovih nagrajencev, političnih voditeljev in znanstvenikov je napovedala, da tovrstnega pristopa ne bo mogoče ohraniti zaradi omejenih naravnih virov, zlasti kar zadeva nafto, in nezmožnosti absorpcije emisij onesnaževanja.

Zaradi preteklega podcenjevanja je zdaj potrebno, skoraj alarmantno, ukrepati zelo hitro, da bi se izognili gospodarskemu, socialnemu in okoljskemu zlomu sistema.

Novi ekonomski model

Ena od možnih rešitev je, da linearni model našega gospodarstva spremenimo v krožnega.

Na splošno je krožno gospodarstvo mogoče opredeliti kot pozitiven razvojni cikel, ki ohranja in izboljšuje naravni kapital, optimizira učinkovitost virov in zmanjšuje tveganja gospodarskega sistema z učinkovitim upravljanjem zalog končnih surovin in tokov obnovljivih materialov.

Krožno gospodarstvo je torej ekonomski model, ki je zasnovan tako, da povečuje in ohranja vrednost naravnih virov čim dlje, omejuje uporabo novih surovin in energije iz neobnovljivih virov v proizvodnih procesih, hkrati pa zmanjšuje nastajanje ostankov in odpadkov ter spodbuja njihovo aktivno recikliranje in ponovno uporabo.

Nekaj števil

Sistem ima ogromen pretok materiala: saj je več kot 65 milijard ton novih materialov vstopilo v gospodarstvo šele leta 2010. Pričakuje se, da bo do leta 2020 v običajnem scenariju dosežena zgornja meja 82 milijard. Seveda ti viri niso enakomerno porazdeljeni med državami in so zato sporni zaradi naraščajočega povpraševanja po materialih zaradi rasti svetovnega prebivalstva (9 milijard leta 2050) in vse večjega števila ljudi, ki vstopajo v srednji razred potrošnikov (več kot 5 milijard do konca desetletja).

Ocenjuje se, da se vsako leto ustvari 1,3 milijarde ton komunalnih trdnih odpadkov (MSW), to je povprečno 1,2 kg odpadkov na dan na prebivalca, do leta 2025 pa bi se lahko ta številka povečala na 1,42 kg odpadkov na prebivalca.

Država odpadkov

V Tihem oceanu, med Kalifornijo in Havaji, je "plastični" otok, ki pokriva površino trikrat večje od Francije, 1,6 milijona kvadratnih kilometrov: z maso 1,8 bilijona kosov plastike, ki skupaj tehta 80.000 ton. To je Great Pacific Garbage Patch, kot ga je preimenovala nizozemska fundacija Ocean Cleanup. Patch je 4- do 16-krat večji od prejšnjih ocen. Sestavljen je iz 46 % ribiških mrež, nato pa iz toge plastike, kot sta polietilen (PE) in polipropilen (PP). 92 % predmetov je večjih od 0,5 cm. Raziskovalci so našli v vodi nespremenjene predmete še iz leta 1970. V svojem središču ima Patch gostoto do 100 kilogramov plastike na kvadratni kilometer, kar pomeni nekoliko manj kot 10 kilogramov na kvadratni kilometer. Kar 84 % najdenih stvari je vsebovalo strupene stvari.

Država odpadkov

Kaj kmalu bi lahko ta ogromna masa smrdečih odpadkov postala 196. država na našem planetu. Peticija ZN o ustanovitvi države smeti je bila sprožena na spletu in v kratkem času je zbrala več sto tisoč podpisov državljanov po vsem svetu. Če bi bilo to veliko območje avtonomna država, bi zanj veljali predpisi o varstvu okolja.

Vpliv na delo

V krožnem gospodarstvu se vrednost izdelkov in materialov ohranja čim dlje, odpadki in uporaba virov sta čim manjša, viri pa se po izteku življenjske dobe izdelka ohranijo v gospodarstvu, da se lahko vedno znova uporabijo za ustvarjanje nove vrednosti.

Takšen model ima pomembno dodano vrednost tudi z družbenega vidika: Evropska komisija ocenjuje, da bi preprečevanje nastajanja odpadkov, ekološko oblikovanje, ponovna uporaba in podobni ukrepi lahko prinesli neto prihranke v višini 600 milijard EUR ali 8 % letnega prometa ter ustvarili 580 000 novih delovnih mest.

Svet industrije ima ključno vlogo pri spodbujanju in pospeševanju procesa sprememb z raziskovanjem in inovacijami na področju oblikovanja izdelkov in proizvodnih procesov, industrijske simbioze, preizkušanja novih dobavnih verig in ponovnega definiranja strukture obstoječih. Da bi pomagali olajšati prehod na krožno gospodarstvo, pa morajo tudi javni organi poznati industrijske procese, da bi razumeli, kako spremljati njihov okoljski in družbeni vpliv.

Trajnostni razvoj je tesno povezan tudi s socialno oskrbo. Kar 56 % zelenih podjetij je povezanih podjetij. Podjetja, ki vlagajo v gospodarsko in družbeno blaginjo svojih delavcev in skupnosti. Kohezivna podjetja namesto tega predstavljajo 48 % podjetij, ki ne izvajajo zelenih naložb.

Pridobitev nove perspektive

V najnovjšem poročilu, ki je bilo pripravljeno v sodelovanju z McKinseyjevim centrom za poslovanje in okolje, z naslovom Growth Within: a circular economy vision for a competitive Europe, je navedeno, da bi prehod z linearnega na krožni model pomenil naslednje :

- 11-odstotno rast evropskega BDP do leta 2030 (7 odstotnih točk več od rasti po linearnem modelu),
- 48-odstotno zmanjšanje emisij (ki bi se do leta 2050 lahko povečalo na 84 %) in 18-odstotno povečanje dohodka gospodinjstev.
- če se bo krožno gospodarstvo v naslednjih petih letih razširilo, bi lahko ustvarilo 450 milijonov EUR prihrankov pri materialnih stroških in 100 000 novih delovnih mest.
- Prav tako bi lahko preprečilo, da bi 100 milijonov ton odpadkov na svetu končalo na odlagališčih, če bi se podjetja v teh petih letih osredotočila na spodbujanje vzpostavitve "krožnih" dobavnih verig za povečanje stopnje recikliranja, ponovne uporabe in regeneracije surovin.

Cilji Evropske skupnosti

Evropska skupnost je odločena podpreti ta proces sprememb.

Sklad za oživitev je namenjen spodbujanju bolj zelene, pravičnejše in bolj vključujoče Evrope.

Trajnostni razvoj, tehnološke inovacije, širjenje digitalne kulture, razvoj infrastrukture, promocija obnovljive energije, rast pametnih mest in promocija aktivnih in odgovornih državljanov.

Ti procesi sprememb predstavljajo edinstveno priložnost za našo celino, vendar zahtevajo izredne skupne napore. Zato prizadevanja držav in vlad ter podjetij in združenj vsake države, brez prizadevanja državljanov samih, ne bodo dovolj.

Svetovni problem

Ta položaj vključuje vse države, ki delujejo z različno intenzivnostjo in zahtevajo usklajeno in skupno politično delovanje.

Predvsem zdravstveno varstvo in preventiva zahtevata močno zavzetost in visok občutek odgovornosti vlad, lokalnih javnih uprav, podjetij in posameznikov.

Izbira življenjskega sloga vsakega posameznika pomembno vpliva na stroške in organizacijo celotne skupnosti, vpliva na trajnost naših socialnih sistemov in povečuje tveganje neenakosti v dostopnosti do zdravstvenega varstva.

Uresničevanje ciljev OZN zato zahteva izobraževalni napor in močno zavzetost pri spodbujanju projektov, ki razvijajo močan občutek odgovornosti in pripadnosti skupnosti.

17 ciljev ZN

Projekt SEARCH in SDG

Projekt SEARCH lahko pomaga doseči naslednje cilje ZN:

- 3. Zdravje in dobro počutje z gibanjem in telesno aktivnostjo
- 4. Kakovost izobraževanja glede vprašanj, povezanih s športom, spoštovanjem, dialogom
- 11. Promocija trajnostnih mest in skupnosti z ustvarjanjem urbanih prostorov za gibanje in šport
- 17. Izboljšanje socialne razsežnosti in partnerstva v športni praksi

Poudarki

Gospodarska paradigma se premika proti dimenziji trajnostnega razvoja.

Razmisliti bo treba o ustvarjanju skupne vrednosti, ki lahko ustvari gospodarski, socialni in okoljski dobiček.

Da bi dosegli cilj ustvariti pravičnejšo, bolj zeleno in vključujočo evropsko družbo, mora vsak akter prevzeti svoje odgovornosti in v tem procesu aktivno sodelovati.

Vlade, lokalne javne uprave, podjetja in posamezni državljani bodo morali sodelovati v skupnih procesih, podprtih s širjenjem tehnologije in dostopom do informacij.

Izobraževanje, zdravje in dobro počutje bodo v središču napredka prihodnosti.

Vaja 1

Preberite in prevedite zgodbo SDG: <https://sdgs.un.org/goals>

Izberite enega od ciljev, ki ga je opredelila OZN, in ga opišite v skladu s svojim znanjem in izkušnjami.

Kateri so po vašem mnenju najpomembnejši cilji vaše države in zakaj?

Ključne besede

Razvojni model

Kakovost življenja

Kapitalizem

Viri planeta

Netrajnost

Poročilo o travnikih

Krožno gospodarstvo

Plastika

Povezana podjetja

Tehnološke inovacije

Razvoj infrastrukture

Digitalna

Kultura

Obnovljive energije

Pametna mesta

Zdravje

Co-funded by the Erasmus+ Programme of the European Union

SEARCH
SPORT EDUCATION FOR ACTIVE AND RESPONSIBLE CITIZENSHIP THROUGH HEALTH CARING

